

Otázka: Osobnost v sociálních vztazích

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Fífa

Proces socializace

Socializace je proces začleňování člověka do společnosti. Hlavní socializace začíná, když si dítě začne uvědomovat své vlastní já a končí plnohodnotným začleněním člověka do společnosti. Primárně tak končí v dospělosti, ale ve skutečnosti probíhá celý život a končí smrtí. Během života musíme reagovat na nové situace (např. změna zaměstnání, založení rodiny...)

-Socializace dělá z biologického tvora člověka

-Pokud člověk není socializován-zvířecí chování, manuální a mentální zaostalost, pasivita nebo agresivita, vzniká deprivace

-Resocializace-proces znova začleňování do společnosti, probíhá tehdy, když byl někdo od společnosti dlouhodobě izolován (např. vězni, dlouhodobě nemocní lidé,...)

-Dělení:

a) Primární-výchova-v dětství (rodina, škola, přátelé, kroužky)

b) Sekundární-sebevýchova-v dospělosti (zaměstnání, vysoká škola)

-Podstata socializace-osvojit si takové chování, podle kterého se člověk v dané společnosti musí chovat-tzn. Porozumět kultuře společnosti, přijmout hodnoty společnosti a ovládat základní způsoby chování v typických situacích-hrát tzv. sociální roli

-Funkce socializace:

a) ontogenetický (vzhledem k individu) - důležité pro vývoj a přežití jedince

b) fylogenetický (vzhledem ke společnosti) - plynulost společenského vývoje, přenos z jedince na jedince

-Zprostředkovatelé-rodina, vrstevníci, masmédia

Sociální učení

Sociálním učením se uskutečňuje proces socializace.

Během socializace se učíme:

- a) osvojit si zákl. kulturní návyky (hygiena, slušné chování)
- b) užívat předměty běžné denní potřeby (kartáček)
- c) osvojit si mateřský jazyk a další formy soc. komunikace
- d) základní poznatky o lidech, zvířatech, přírodě...
- e) osvojení si základních sociálních rolí přiměřených věku a pohlaví
- f) osvojení si základních hodnot a norem
- g) postupný vývoj sebekontroly

Základní mechanismy soc. učení

- a) asociace (podmiňování)
- b) posilování (zpevnění - pochvaly/tresty)
- c) observace (odezírání - jedinec se snaží dělat to, za co je odměňován jeho model)
- d) nápodoba - člověk vždy napodobuje toho, koho vnímá jako autoritu
- e) anticipace (očekávání od ostatních),
- f) identifikace (ztotožnění - převzetí způsobu chování od blízkého člověka)

Sociální poznávání

- Určuje naše chování k pozorovanému jedinci, na základě pozorování si děláme představy
- Informace získáváme z chování a verbální a nonverbální komunikace
- Důležitou roli hraje tzv. „První dojem“-sympatie (lidé nám podobní, upravenost) x antipatie (lidé cizí, odlišní)
- Velkou roli hrají city
- Problémem jsou schémata a stereotypy-házení lidí do jednoho pytle závisle na tom, jaké je rasy, kultury nebo z jaké společnosti od něho něco očekáváme
- Racionalizace časem

Sociální status

- Je naše postavení ve společnosti.
- Vrozený (pohlaví, rasa) x získaný (zaměstnání, dosažené vzdělání)
- Vysoký status mají pozice, které vzbuzují obdiv nebo úctu (profesor na vysoké škole, právník).
- Z každé pozice vyplývá určité chování

- Změna sociálního statusu se nazývá sociální mobilita:

a) *horizontální (soc. struktura)* - přechod z jedné skupiny do druhé na stejné úrovni (rozvod, změna bydliště)

b) *vertikální (soc. stratifikace)* - vzestupná (karierní postup) nebo sestupná (nezaměstnanost)

Sociální role

Je soubor práv a povinností vycházejících ze sociálního statusu (=očekávané a požadované chování)

-Společnost nás nutí k chování se podle soc. rolí - některé jsou vynutitelné společností (v případě nedodržení pomluva, odstup), některé i právně

-Dělení:

a) skupinové (ředitel, trenér) x individuální (manžel, syn)

b) krátkodobé (posluchač) x dlouhodobé (otec, matka)

-Role se mohou vzájemně prolínat (učitelka, matka), některé se však vylučují (matka, bratr)

-Role mohou být i nucené - důchodce

-Některé si můžeme zvolit - povolání

-Role se během života neustále mění

Sociální skupiny

-Skupina 3 a více lidí

Dělení:

1) *Sociální kategorie*-dělení na základě společného znaku-např.třída G8

2) *Sociální agregáty*-společnými znaky jsou místo a čas-dav:

a) Sociálně strukturovaný-dav se seje za společným účelem-buď posluchač nebo dav expresivní-seje se za účelem vyjádření podpory nebo protestu

b) Náhodný-neplánovaný,např.zastávka

-Psychologií davu se zabýval Gustave Le Bon

-Typické znaky davového chování ztráta vlastní individuality, ztráta zábran, převaha emocí nad rozumem, ztráta morálních zábran, anonymita, pocit bezpečí

3) *Skupiny ve vlastním slova smyslu*-jimi se zabýval zejména Charles Horton Cooley

Dělí se:

a) Primární skupiny

-Životně důležitá

-První skupina,kde začíná proces socializace,má rozhodující vliv na vývoj jedince.Primární

| Strana 6 | Odkaz:

<https://studijni-svet.cz/osobnost-v-socialnich-vztazich-maturitni-otazka-zsv/>

skupina se vyznačuje kontaktem „face to face“, menším počtem jedinců, který umožňuje intimní vztahy, vnitřní spokojenost, dlouhodobé trvání.

Primární skupinou je hlavně rodina, pak i škola a zájmové kroužky

b) Sekundární skupiny

-Všechno ostatní, co nepatří do primární skupiny

Je v nich větší formálnost a volnější vztahy (profesní skupiny, sociální vrstvy), obvykle jsou vytvářeny pro dosažení věcných cílů, jsou spíše náhodné, řídí se předpisy.

Elita

Elita je určitá skupina osob, které ve společnosti zauímají zvláštní pozici díky svým kvalitám, vlastnostem nebo sociálnímu postavení

-Důsledkem je hierarchické rozvrstvení každé společnosti - více je v MO 18 u Pareta